

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Sagsnr.: 2014-0035-0250
Dok.: 1339443

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål B
fra Folketingets Udenrigsudvalg den 16. oktober 2014

Samrådsspørgsmål B:

”Vil udenrigsministeren og justitsministeren redegøre for status på udleveringen fra Tyrkiet til Danmark af den 26-årige mistænkte for attentatforsøget på Lars Hedegaard, samt for hvad regeringen agter at gøre, hvis det viser sig, at Tyrkiet har løsladt den mistænkte attentatmand?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Nikolaj Villumsen (EL).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. Jeg vil gerne starte med at understrege, at jeg finder Tyrkiets adfærd i denne sag stærkt beklagelig og uacceptabel.

Og jeg deler derfor også til fulde den vrede, som mange af jer har givet udtryk for i de seneste dage.

Vi har at gøre med en person, som er mistænkt for en ganske alvorlig forbrydelse. Nemlig drabsforsøg. Og derfor er det naturligvis meget alvorligt, hvis det nu viser sig, at Tyrkiet uden videre har løsladt den pågældende person.

Og det er helt uacceptabelt, at vi endnu ikke har fået nogen forklaring på, hvad der er sket i denne sag.

Det skylder de tyrkiske myndigheder selvfølgelig at give os.

2. Jeg vil også gerne understrege, at jeg godt kan forstå den frustration og vrede, som Lars Hedegaard giver udtryk for.

Det må være en meget ubehagelig nyhed at få.

Når man har været ude for noget så voldsomt, som Lars Hedegaard, vil man naturligvis gerne kende hele billedet – man vil have en forklaring.

Og vi vil jo alle gerne have, at gerningsmanden til denne forfærdelige forbrydelse stilles til ansvar og straffes for sine handlinger. Alt andet opleves naturligvis som dybt krænkende for retsbevidstheden.

Og derfor deler jeg sådan set også Lars Hedegaard vrede.

[Rammerne for besvarelsen]

3. Når det gælder den konkrete udleveringssag, så er det en sag, som hører under mit ministerområde.

Normalt er vi tilbageholdende med at gå i detaljer med konkrete udleveringssager, som jo vedrører konkrete straffesager.

Men sagen har helt tydeligt taget en drejning, hvor jeg synes, at det er helt naturligt at give Folketinget en nærmere orientering.

For god ordens skyld må jeg her indledningsvis nævne, at der kan være forhold, som jeg ikke har mulighed for at gå nærmere ind i, da det trods alt er en konkret straffesag, som vi taler om.

Og det ville for så vidt også være tilfældet, hvis dagens samråd var blevet holdt for lukkede døre.

Men når det er sagt, så håber jeg, at jeg i dag kan give jer et fyldestgørende billede af, hvor vi står i denne sag.

[Europarådskonventionen]

4. Inden jeg kommer ind på forløbet i udleveringssagen, vil jeg gerne bruge et par minutter på at redegøre for de internationale regler om udlevering.

Det, tror jeg, vil være godt for os alle. Både mig selv og for medlemmerne af Udenrigsudvalget såvel som medlemmerne af Retsudvalget, selv om medlemmerne i Retsudvalget nok er mere hjemme i emnet.

Og derfor er jeg glad for, at Retsudvalgets medlemmer også er inviteret i dag. Retsudvalget har jo som bekendt også stillet to

samrådsspørgsmål til mig, hvor der spørges til de samme temaer som i samrådsspørgsmålet fra Udenrigsudvalget.

5. Langt de fleste sager om udlevering, som Danmark er involveret i, er sager om udlevering til eller fra et andet EU-land.

Sager om udlevering mellem EU-lande behandles efter reglerne i rammeafgørelsen fra 2002 om den europæiske arrestordre.

Den europæiske arrestordre er et godt og effektivt instrument i det strafferetlige samarbejde mellem EU-landene.

6. Er der derimod tale om, at Danmark ønsker en person udleveret fra et land uden for EU, vil sagen normalt blive behandlet efter reglerne i Europarådets konvention om udlevering fra 1957.

Danmark og Tyrkiet har begge tiltrådt 1957-konventionen, og anmodningen om udlevering af den pågældende i denne sag er derfor fremsat i medfør af denne konvention.

Det er så at sige den ”aftale”, der gælder mellem Danmark og Tyrkiet, når vi taler udlevering.

7. Konventionen forpligter landene til at udlevere lovovertrædere, når visse betingelser er opfyldt.

Den grundlæggende betingelse for udlevering er, at der skal være tale om en forbrydelse, der er strafbar både efter lovgivningen i det land, som begærer om udlevering, og efter lovgivningen i det land, som anmodningen er fremsat over for.

Det er det, der også kaldes kravet om ”dobbelt strafbarhed”.

Det er endvidere en betingelse, at forbrydelsen i begge lande vil kunne medføre en fængselsstraf på mindst 1 år.

Konventionen indeholder herudover en række andre betingelser om, at der eksempelvis ikke må være tale om politiske forbrydelser, ligesom forbrydelsen ikke må være forældet.

8. Konventionen udgør et meget væsentligt instrument i det internationale strafferetlige samarbejde.

Det er dog værd at understrege, at der ikke er tale om et lige så smidigt og effektivt regelsæt som det, der gælder mellem EU-landene i form af den europæiske arrestordre.

Sager om udlevering med lande uden for EU er noget mere omstændelige og præget af langt flere formalia.

Sagerne kan erfaringsmæssigt tage lang tid, og det er derfor heller ikke usædvanligt at se sagsbehandlingstider på mere end et år, inden der er truffet en endelig afgørelse af, om en udleveringsbegæring kan imødekommes.

9. I denne sag er det Justitsministeriets klare opfattelse, at de forskellige betingelser i 1957-konventionen er opfyldt.

Det er imidlertid sådan, at det i sidste ende er det land, som skal udlevere personen – i dette tilfælde Tyrkiet – der træffer afgørelse om, hvorvidt der kan ske udlevering.

[Den konkrete sag]

10. Det var lidt om den ramme, som gælder for udlevering af den pågældende mistænkte danske statsborger i denne sag.

Jeg vil nu gå over til det nærmere forløb i den konkrete sag.

Som bekendt udspringer sagen af det attentatforsøg, som blev begået mod Lars Hedegaard den 5. februar sidste år.

Jeg vil gerne understrege, at der er tale om et helt uacceptabelt og meget alvorligt angreb mod en person, der er offentligt kendt for sine holdninger. Den slags skal vi ikke tolerere.

Lykkeligvis havde gerningsmanden ikke held med sit forehavende, og Lars Hedegaard slap fra episoden med livet i behold.

Men det lykkedes som bekendt gerningsmanden at flygte.

På baggrund af Københavns Politis efterforskning i sagen fandt politiet dog frem til en mulig identitet på gerningsmanden.

Og efterforskningen viste samtidig, at den mistænkte person formentlig opholdt sig i Tyrkiet.

11. Da efterforskningen var tilstrækkelig fremskreden og mistankegrundlaget tilstrækkeligt underbygget, sendte Justitsministeriet efter anmodning fra Københavns Politi i januar i år en anmodning til Tyrkiet om anholdelse og udlevering af den pågældende til retsforfølgning i Danmark.

I den forbindelse blev personen også efterlyst via bl.a. Interpol.

Det efterfølgende samarbejde mellem dansk og tyrkisk politi førte til, at den pågældende i april i år blev anholdt i Istanbul af de tyrkiske myndigheder.

12. Umiddelbart efter anholdelsen sendte Justitsministeriet på ny en udleveringsbegæring til Tyrkiet. Det er sådan proceduren er: Man følger op på en konkret anholdelse med en formel begæring om udlevering.

I den efterfølgende periode modtog Københavns Politi og Justitsministeriet oplysninger om, at den pågældende selv ønskede at blive udleveret til Danmark.

Der kom også oplysninger om, at en domstol i Tyrkiet havde truffet beslutning om, at udlevering kunne ske.

Men Justitsministeriet og Københavns Politi fik dog også oplysninger om, at udleveringen – trods rettens accept – først skulle godkendes endeligt på ministerielt niveau i Tyrkiet.

[Status i august 2014]

13. Det var status i sagen, da der i slutningen af august pludselig opstod problemer med at komme i kontakt med den anholdte.

Han har både en tyrkisk forsvarer i forbindelse med selve udleveringssagen og en dansk forsvarer i forbindelse med straffesagen om drabsforsøget.

Og den danske forsvarsadvokat prøver på et tidspunkt at komme i kontakt med sin klient i Tyrkiet, men uden held.

Efter henvendelse til de tyrkiske myndigheder modtager dansk politis forbindelsesofficer i Ankara i slutningen af august oplysninger om, at den anholdte person skulle være blevet flyttet til et andet fængsel med henblik på udlevering.

Og der modtages også oplysninger om, at han nu skulle være overgivet til den tyrkiske sikkerhedstjeneste.

Derfor har også PET forsøgt at få oplysninger om den anholdtes opholdssted i Tyrkiet.

14. Trods henvendelser i løbet af september fra den danske forbindelsesofficer i Ankara til de tyrkiske myndigheder, og trods PET's forsøg på at få oplysninger om den anholdtes opholdssted, lykkedes det ikke at få oplysninger om den pågældende.

Og det giver naturligvis anledning til bekymring, når det pludselig ikke er muligt at komme i kontakt med en dansk statsborger, der sidder fængslet i et andet land.

Men de oplysninger, som de danske myndigheder havde frem til den 2. oktober gav ikke anledning til at tro, at den pågældende var blevet løsladt. Myndighederne regnede således med, at der fra tyrkisk side fortsat blev arbejdet på en udlevering.

Men i lyset af de fortsatte meldinger om usikkerheden i forhold til, hvor den anholdte opholdte sig, blev der som sagt i løbet af september fra dansk side presset på for at få oplyst, hvad der var op og ned i sagen.

Helt konkret blev der fra den danske forbindelsesofficer rettet flere henvendelser til det tyrkiske justitsministerium, og som sagt forsøgte PET også at få oplysninger om den anholdtes opholdssted.

Og forbindelsesofficerens henvendelser førte til et møde med det tyrkiske justitsministerium den 2. oktober 2014.

[Diplomatisk reaktion]

15. På mødet den 2. oktober modtager forbindelsesofficerens oplysninger om, at den pågældende muligvis er blevet løsladt. Men oplysningerne er uklare.

De nye oplysninger undersøges derfor af Københavns Politi, som den 6.oktober i forbindelse med en afhøring af et familie-medlem får oplysninger, der yderligere underbygger forlydendet om, at den pågældende er blevet løsladt i Tyrkiet.

På denne baggrund tegner der sig et billede af, at der meget vel kan være hold i forlydenderne om, at den pågældende er sat fri. Derfor sender Danmark den 8. oktober via ambassaden i Ankara en officiel note – en *note verbal* som det hedder – til det tyrkiske udenrigsministerium.

I noten anmoder Danmark om at få oplyst, om den pågældende er blevet løsladt. Og Danmark beder også om at få en forklaring på, hvad der er sket.

16. Udenrigsministeriet indkaldte herefter den tyrkiske ambassadør i Danmark til et møde den 10. oktober, og der afholdes et nyt møde igen den 13. oktober.

Men jeg må desværre sige, at status lige nu er, at vi fortsat afventer et svar fra de tyrkiske myndigheder om, hvad der er sket.

[Kritik af Justitsministeriet?]

17. Så vil jeg gerne benytte lejligheden i dag til at kommentere to spørgsmål, som er fremme i mediedækningen af sagen.

Nemlig om Justitsministeriet har handlet for langsomt og ikke har efterkommet opklarende spørgsmål fra Tyrkiet?

Og om, hvorfor Lars Hedegaard først blev orienteret i fredags den 10. oktober?

18. Når det gælder reaktionen fra de danske myndigheder, kan jeg sige, at Justitsministeriet – som jeg allerede har været inde på – ad flere omgange har modtaget materiale fra Københavns Politi, som er videresendt til de tyrkiske myndigheder.

Der er intet usædvanligt i, at der undervejs i en udleveringsproces efterspørges yderligere materiale og stilles opklarende spørgsmål.

Men jeg er nødt til at sige, at vi ikke har kendskab til, at Tyrkiet skulle betragte det fremsendte materiale som utilstrækkeligt.

Og der er heller ikke tale om, at Tyrkiet forgæves skulle have stillet yderligere spørgsmål til Danmark.

Tværtimod har Justitsministeriet og Københavns Politi meget langt hen i forløbet været af den opfattelse, at sagen var i god gænge, og at man i Tyrkiet arbejdede hen mod en udlevering af den pågældende.

Og som jeg også var inde på tidligere, er der intet usædvanligt i, at udleveringssager med lande uden for EU tager tid.

Så det forhold, at udleveringen ikke var gennemført, da man kom over på den anden side af sommerferien – altså 4-5 måneder efter anholdelsen – er heller ikke noget, som set i bakspejlet

får Justitsministeriet til at sige, at man fra dansk side har været for langmodige.

I den forbindelse må jeg i øvrigt erindre om, at det jo i sidste ende er Tyrkiet, som skal afgøre spørgsmålet om udlevering – og det er derfor også Tyrkiet, som i praksis bestemmer, hvor lang tid processen tager.

19. Når det er sagt, vil Justitsministeriet naturligvis kigge på forløbet for at se, om der er noget, der kunne have været gjort anderledes.

Og derfor vil Justitsministeriet også tage denne sag med, når man næste gang mødes med Rigsadvokaten, SØIK [Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet] og Rigspolitiet og drøfter erfaringer med håndtering af internationale straffesager.

Men set med Justitsministeriets briller har de danske myndigheder behandlet sagen helt efter bogen.

Og lige nu handler det derfor først og fremmest om at få et svar fra Tyrkiet om, hvad der er sket med den pågældende.

[Orientering af Lars Hedegaard]

20. Det andet, som jeg gerne vil sige noget om, drejer sig som sagt om orienteringen af Lars Hedegaard.

Som jeg er sikker på, at I har forståelse for, så kan jeg selvfølgelig ikke gå ind i de nærmere forhold vedrørende Lars Hedegaards sikkerhed.

Det er PET, der har ansvaret for alle offentlige livvagtsopgaver mv. i Danmark, og det er PET, der på baggrund af en konkret trusselsvurdering fastsætter omfanget og karakteren af den konkrete personbeskyttelse.

Jeg lægger til grund, at PET varetager denne opgave på betryggende vis, og at PET gør det, der skal til.

21. PET har over for mig oplyst, at PET den 10. oktober 2014 orienterede Lars Hedegaard om den mulige løsladelse.

Når Lars Hedegaard ikke blev orienteret tidligere, så var det fordi PET vurderede, at det – også af hensyn til Lars Hedegaard selv – var mest hensigtsmæssigt først at orientere ham, når der var større klarhed over de faktiske forhold.

En sådan afklaring forelå ikke den 10. oktober, men på dette tidspunkt vurderede PET, at der var risiko for, at den anholdte i medierne kunne blive omtalt som løsladt, og derfor valgte PET at orientere Lars Hedegaard.

Det er en afvejning mellem på den ene side at viderebringe oplysninger, der kan vise sig ikke at være korrekte, og som skaber unødigt utryghed og bekymring, og på den anden side hensynet til at Lars Hedegaard kan have en naturlig forventning om ikke at være den sidste, der hører om et sådant forhold.

[Afrunding]

22. Nu vil jeg i øvrigt ikke foregribe udenrigsministerens bemærkninger. Men jeg vil dog gerne slå fast, at det er en meget alvorlig drejning, som denne udleveringssag har taget.

Nu og her handler det om at få klarhed over, hvad der er sket.

Men det siger selv, at samarbejdet mellem Danmark og Tyrkiet på dette punkt har lidt et alvorligt tilbageslag.

Og jeg kan kun opfordre de tyrkiske myndigheder til hurtigst muligt at levere svar på vores spørgsmål.

Justitsministeriet vil naturligvis fortsat sammen med Udenrigsministeriet presse på over for de tyrkiske myndigheder for at få en forklaring.

Og hvis det viser sig, at Tyrkiet virkelig uden videre har løsladt den pågældende, er det som sagt helt uacceptabelt.

Det vil være et klart brud på den gensidige tillid mellem stater, der bør være i denne type sager, og som er helt grundlæggende for det internationale samarbejde på det strafferetlige område.

Og uanset hvad, er det stærkt kritisabelt, at de tyrkiske myndigheder trods gentagne henvendelser fra dansk side ikke for længst har oplyst, hvad der er sket med den pågældende danske statsborger.

23. Hvad sker der så nu i forhold til at få den pågældende til Danmark?

Jo, de danske myndigheder fortsætter naturligvis bestræbelserne på at finde den pågældende, så vi kan få ham udleveret til strafforfølgning i Danmark.

Det siger sig selv, at denne sag er højt prioriteret af politiet.

Og jeg vil gerne understrege, at den pågældende fortsat er internationalt efterlyst og derfor vil kunne blive anholdt på ny, hvis han dukker op i et andet sted i verden.

Den pågældende skal på ingen måde føle sig sikker.

Tak for ordet.